

Kinnitan: Alar Hermanson

Kuupäev: 01.02.2020

Õppekava kehtib alates: 01.02.2020

Autom Tallinna Autokool OÜ B-kategooria ja B1- alamkategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava

I ÕPPETÖÖ ÜLDINE KORRALDUS.

Õppekava eesmärk

Anda õpilasele teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks vastavalt mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele. Vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujundamine. Juhile ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujundamine.

Maht ja nominaalne õppeaeg

Õppekava maht liiklusteoorias	28 teooriaõppe tundi
Õppesõidus	30 sõidutundi
Iseseisva töö maht	orienteeruvalt 30 tundi
Nominaalne õppeaeg	vähemalt 4 nädalat

Koolituskursuse korralduslikud alused

1. Õppekava

Õppimine toimub koolitaja õppekava alusel. Õppekava määrab juhi ettevalmistamiseks kohustuslikud õppeained ja nende mahud, vajalikud õppevahendid, metoodika ning juhi nõutavad teadmised, oskused ja käitumise.

Õppekava on üles ehitatud teemadepõhiselt.

Õpe jaguneb teooriaõppeks ja sõiduõppeks. Teemade abil on teooria- ja sõiduõppe õppeained struktureeritud sisu ja järjekorra alusel.

2. Õppetöö vormid

Õppetöö võidakse läbi viia nii auditoorses kui elektroonilises vormis.

Auditoorses vormis toimub 28 klassiõppe teooriatundi, millele lisandub õpilase iseseisev kodune töö.

Elektroonilises vormis on 28 teooriatundi, millele lisandub õpilase iseseisev kodune töö.

Elektroonilises vormis õppides lisandub õppele 6 klassitundi, mille teemad on toodud käesoleva õppekava Lisas 2.

3. Muud tingimused

Koolituskursusele võetakse õppima B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kes on õppetöö alustamise ajaks vähemalt 15,5-aastane.

Koolituskursusele vastuvõtmiseks peab isik omama taotletava kategooria mootorsõiduki juhtimist lubava märkega kehtivat tervisetõendit.

Tegevused ja meetodid õpiväljundite saavutamiseks

Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus ning vahelduvus tagavad teemadepõhises õppekavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise.

Liiklusteooria õpet täiendatakse õpilasele koduste tööde andmisega ja nende täitmise kontrollimisega. Õpilase teooriaõpinguid toetab õppekirjandus (Lisa 1). Õppekirjanduse loetelu tehakse õpilasele teatavaks õppetööga alustamisel.

Õpilasele võimaldatakse täiendavaid konsultatsioone.

Samuti on õpetaja ja õpilase koostöös võimalik selgitada õpilase vajakajäämised õpiväljundites.

Sõiduõpet läbi viiv õpetaja on teadlik õpilase teooriaalasest tasemest ja juhindub õppemetoodika valikul sellest. Vajadusel vastab õpilase küsimustele, mis puudutavad teooriaalaseid teadmisi. Sõiduõppes rakendatakse õpilase teoreetilised teadmised praktikasse ja koos õpetajaga leitakse parim õpiväljund.

Sõiduõppesse on võimalik kaasata juhendaja. Juhendaja roll õppetöös on kaasa aidata õpilase arengule ja kinnistada autokoolis omandatud teadmisi läbi täiendava praktilise sõidu kogemuse. Tagamaks parimat tulemust, teevad õpetaja ja juhendaja koostööd, et juhendaja saaks kaasa aidata just selles osas, mida õpetaja peab enim vajalikuks.

Õppekava juurde kuuluvad lisad

Käesoleva õppekava juurde kuuluvad järgmised lisad:

1. Lisa 1 - Õppekavas ettenähtud meetoodiliste ja audiovisuaalsete õppevahendite ning tarvikute loetelu
2. Lisa 2 - Psühholoogilise nõustamise kallakuga aktiivõppe autojuhikoolituse õppekava temaatika

II ÕPPEKAVA TEEMAD JA ÕPIVÄLJUNDID.

Esmaõppe algaste					
Teooriaõpe			Sõiduõpe		
Teema nr.		Teooria-tunde	Teema nr.		Sõidu-tunde
1.1.	Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest	1	2.1.	Juhi tööasend ja turvavarustus	1
1.2.	Iseseisvaks õppimiseks juhendamine	1	2.2.	Sõiduki käsitlemine	2
1.3.	Liiklus kui süsteem	3			
1.4.	Ohutu liiklemise põhimõtted	2			
1.5.	Teiste liiklejatega arvestamine	1			
1.6.	Sõiduki turvalisus	1			
1.7.	Inimene sõidukijuhina	1			
1.8.	Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites	3			
1.9.	Sõidujärjekord sõites	3	2.4.	Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides	16
1.10.	Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis	1			
1.11.	Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine	2			
1.12.	Käitumine liiklusõnnetuse korral	1			
1.13.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige	1			
1.14.	Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil	2	2.5.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige	2
1.15.	Keskkonda säästev sõiduki kasutamine	1	2.6.	Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal	2
1.16.	Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes	1	2.7.	Keskkonda säästev sõiduki juhtimine	2
1.17.	Peatamisteedekonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine	2			
1.18.	Pimedal ajal sõiduki juhtimine	1	3.2.	Pimedal ajal sõiduki juhtimine	1
	Kokku esmaõppe algastmes	28		Kokku esmaõppe algastmes	30
Teooria- ja sõidueksam Maanteeametis					
Esmase juhiloa saamine					

Lõppastme koolitus			
Teoriaõpe õppetundides		Sõiduõpe sõidutundides	
Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes.	3	Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine	1
Libedasõidu riskivältimise praktikum	1	Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine	1
Kokku lõppastme koolituses	4	Kokku lõppastme koolituses	2

1. ESMAÕPPE ALGASTME ÕPIVÄLJUNDID

1.1. Teoriaõpe

1.1.1. Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.1.1. teab juhiloa saamise tingimusi ja korda;
- 1.1.1.2. teab õppetöö korraldust;
- 1.1.1.3. teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente;
- 1.1.1.4. on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määruses seatud juhi koolituse eesmärgid.

1.1.2. Iseseisvaks õppimiseks juhendamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.2.1. on valmis vastutama oma õppimise eest;
- 1.1.2.2. on koostanud individuaalse õppeplaani;
- 1.1.2.3. teab, kuidas koolitaja iseseisvat õppimist toetab ja kellelt vajadusel abi saab.

1.1.3. Liiklus kui süsteem

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.3.1. teab liiklussüsteemi erinevate osadega seotud terminoloogiat;
- 1.1.3.2. teab liikluskorraldusega seotud põhimõtteid;
- 1.1.3.3. mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana;
- 1.1.3.4. teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele.

1.1.4. Ohutu liiklemise põhimõtted

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.4.1. mõistab, et peamised ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgsuuna hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine;
- 1.1.4.2. teab piki- ja külgsuuna ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid;
- 1.1.4.3. teab märguandeid ja nende kasutamisega seotud reegleid;
- 1.1.4.4. on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted.

1.1.5. Teiste liiklejatega arvestamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.5.1. teab, et liikluses osaleb erinevaid liiklejarühmi;

- 1.1.5.2. teab erinevate liiklejarühmade käitumise eripärasid;
- 1.1.5.3. teab erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähekaitstud liiklejate, suurte sõidukite, eritalituse sõidukite jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid;
- 1.1.5.4. omab valmidust liikluses ohutuse tagamiseks arvestama eripäradega, mis on seotud erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega;
- 1.1.5.5. mõistab teiste liiklejate ja sõitjate arvestamise tähtsust;
- 1.1.5.6. on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähekaitstud liiklejatega, ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.

1.1.6. Sõiduki turvalisus

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.6.1. mõistab sõiduki kasutaja juhendiga tutvumise olulisust;
- 1.1.6.2. teab peamisi tänapäeva sõidukites kasutuses olevaid aktiivse ja passiivse turvalisuse elemente ja nende tööpõhimõtet (turvavöö kinnitamine ja istumisasendi reguleerimine, kaassõitja turvavarustuse kinnitamine, pagasi õige paigutus ja kinnitamine);
- 1.1.6.3. teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on motiveeritud turvavarustust kasutama;
- 1.1.6.4. teab sõitjate- ja veoseveo ja turvavarustuse kasutamise nõudeid;
- 1.1.6.5. teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid;
- 1.1.6.6. teab kasutatavale mootorsõidukile kehtivaid tehnoseisundi nõudeid;
- 1.1.6.7. teab keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel;
- 1.1.6.8. teab sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele.

1.1.7. Inimene sõidukijuhina

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.7.1. teab inimeste erineva liikluskäitumise põhjuseid;
- 1.1.7.2. teab, kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja planeerimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikkus enda juhtimisvõimest (sealhulgas liigne enesekindlus, oma võimekuse tõestamise soov) mõjutavad juhi käitumist;
- 1.1.7.3. teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele;
- 1.1.7.4. on enda jaoks välja töötanud strateegiad isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks;
- 1.1.7.5. on motiveeritud väärtustama ohutust ja keskkonna säästlikkust, elu üldistes eesmärkides ja käitumises;
- 1.1.7.6. teab kõrvaliste tegevuste mõju juhile ning sellest tulenevaid ohte.

1.1.8. Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.8.1. teab, kuidas sõitu ohutult alustada;
- 1.1.8.2. teab tee erinevaid osi ja nende otstarvet;
- 1.1.8.3. teab sõiduki asukoha valikuga seotud reegleid;
- 1.1.8.4. teab, kuidas valida asukohta teel riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil;
- 1.1.8.5. on motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.

1.1.9. Sõidujärjekord sõites

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.9.1. oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramisega seotud liiklusreegleid;
- 1.1.9.2. omab ülevaadet teede lõikumisalade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- 1.1.9.3. on motiveeritud teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ning raudteeülesõidukoha

ületamisega seotud võimalikke ohte vältima.

1.1.10. Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.10.1. teab asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud reegleid;
- 1.1.10.2. teab sõiduki juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel võrreldes sõiduki juhtimisega asulas;
- 1.1.10.3. omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- 1.1.10.4. on motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel sõidukit juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet.

1.1.11. Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.11.1. teab ja oskab probleemülesandeid lahendades kasutada parkimise ja peatumisega ning hädapeatamisega seotud liiklusreegleid;
- 1.1.11.2. teab, kuidas parklas ja parkimismajas ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt käituda;
- 1.1.11.3. on motiveeritud peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud reegleid järgima;
- 1.1.11.4. teab, kuidas väljaspool asulat peatuda ja parkida.

1.1.12. Käitumine liiklusõnnetuse korral

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.12.1. teab, kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda;
- 1.1.12.2. teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi.

1.1.13. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.13.1. teab ohutuks möödasõiduks vajalikke eeldusi;
- 1.1.13.2. teab, kuidas ohutult mööda sõita, mööduda ja ümber põigata;
- 1.1.13.3. teab, kuidas käituda möödasõidetava rollis;
- 1.1.13.4. on motiveeritud kaaluma möödasõidu vajadust ohutuse tagamise eesmärgil.

1.1.14. Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.14.1. teab, milliseid ettevalmistusi tuleks enne pikemat või lühemat sõitu teha;
- 1.1.14.2. mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;
- 1.1.14.3. on motiveeritud sõiduga seonduvat planeerima;
- 1.1.14.4. teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, väsimus, halb nägemine jms).

1.1.15. Keskkonda säästev sõiduki kasutamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.15.1. teab, kuidas sõiduki kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada;
- 1.1.15.2. oskab leida sõiduki kasutaja juhendist teavet keskkonna säästmise kohta;
- 1.1.15.3. teab, kuidas jälgida kütusekulu;
- 1.1.15.4. on motiveeritud sõidukit kasutades keskkonda säästma;
- 1.1.15.5. mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis.

1.1.16. Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.16.1. teab sõidukile mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid oma sõidus arvestada;
- 1.1.16.2. teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõiduki juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte on

oma käitumisega võimalik vältida.

1.1.17. Peatamisteedekonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.17.1. teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;

1.1.17.2. mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;

1.1.17.3. mõistab erinevate tee- ilmastikuolude iseärasusi ning nende mõju sõiduki juhitavusele;

1.1.17.4. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega.

1.1.18. Pimeda ajal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.18.1. teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites, peatudes ja parkides ning hädapeatuse korral;

1.1.18.2. mõistab, et pimeda ajal on nähtavus palju halvem kui valge ajal vaatamata tulede õigele kasutamisele, ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega;

1.1.18.3 omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega;

1.1.18.4. saab aru pimeda ajal esinevatest, eriti kergliiklust puudutavatest ohtudest.

1.2. Sõiduõpe

1.2.1. Juhi tööasend ja turvavarustus

Pärast koolitust õpilane:

1.2.1.1. oskab teostada sõiduki sõidueelset kontrolli, näiteks kasutades sõiduki käsiraamatut;

1.2.1.2. oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks;

1.2.1.3. oskab kasutada sõiduki turvavarustust ja aidata kaassõitjatel turvavarustust kinnitada, samuti selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust;

1.2.1.4. oskab kasutada sõidukile paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid;

1.2.1.5. teab juhi valest tööasendist ja turvavarustuse valest kasutamisest tulenevaid ohte;

1.2.1.6. on motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjatelt.

1.2.2. Sõiduki käsitsemine

Pärast koolitust õpilane:

1.2.2.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, mis võimaldab jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teel;

1.2.2.2. teab sõiduki vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale;

1.2.2.3. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki käsitlemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;

1.2.2.4. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki käsitlemisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;

1.2.2.5. on motiveeritud sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt käsitsema.

1.2.3. Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teel

Pärast koolitust õpilane:

1.2.3.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides;

1.2.3.2. omab vajalikke oskusi vähese liiklusega teel liiklemiseks;

1.2.3.3. oskab peatuda ja parkida teel;

1.2.3.4. teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;

1.2.3.5. mõistab, et juhil kui suurema ohuallika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;

1.2.3.6. omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiklusega teel sõitmisega seotud tugevatest ja

nõrkadest külgedest;

1.2.3.7. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega vähese liiklusega teel, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

1.2.4. Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides

Pärast koolitust õpilane:

1.2.4.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt;

1.2.4.2. omab teel sõitmisel erinevates liiklussituatsioonides toimetulekuks vajalikke oskusi;

1.2.4.3. teab erineva liiklusega teedel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;

1.2.4.4. mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;

1.2.4.5. omab realistlikku arusaama isiklikest, erineva liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;

1.2.4.6. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega erineva liiklusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada;

1.2.4.7. on võimeline kohanema liikluses toimuvate muutustega;

1.2.4.8. on võimeline hindama olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt;

1.2.4.9. on võimeline liiklusoludega arvestades sõidukit juhtima antud teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.

1.2.5. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

1.2.5.1. oskab hinnata ohutuks möödasõiduks ja ümberpõikeks vajalike eelduste olemasolu;

1.2.5.2. mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver;

1.2.5.3. oskab ohutult mööda sõita ja ümber põigata nii päri- kui ka vastassuunavööndi kaudu;

1.2.5.4. oskab käituda möödasõidetava rollis;

1.2.5.5. oskab peatuda ja parkida väljaspool asulat;

1.2.5.6. omab realistlikku arusaama isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.

1.2.6. Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal

Pärast koolitust õpilane:

1.2.6.1. oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu planeerida ja koostatud plaani järgi sõita;

1.2.6.2. mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;

1.2.6.3. on motiveeritud sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima;

1.2.6.4. sõiduteekonda kavandades hindab ja võtab arvesse tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina, näiteks elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine.

1.2.7. Keskkonda säästev sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

1.2.7.1. oskab juhtida sõidukit keskkonda säästvalt;

1.2.7.2. mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis, milles ei ole midagi keerulist;

1.2.7.3. on motiveeritud juhtima sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt;

1.2.7.4. omab realistlikku arusaama isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;

1.2.7.5. on teinud plaani, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamiseks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

1.2.8. Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.8.1. oskab sooritada äkkpidurduse;
- 1.2.8.2. mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;
- 1.2.8.3. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.8.4. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki peatamisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 1.2.8.5. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning ohutu piki- ja külgvahega.

1.2.9. Pimedal ajal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.9.1. oskab tulede õige kasutamisega parandada juhi nähtavust ja oma sõiduki teistele paremini märgatavaks teha;
- 1.2.9.2. mõistab oludele vastava sõidukiiruse valiku vajadust;
- 1.2.9.3. teab pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud ohte;
- 1.2.9.4. oskab oma käitumisega vähendada pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud riske;
- 1.2.9.5. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega pimedal ajal, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

2. LÕPPASTME KOOLITUSE ÕPIVÄLJUNDID.

2.1. Teoriaõpe

2.1.1. Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes

Pärast koolitust õpilane:

- 2.1.1.1. teab ohte suurendavaid tegureid liikluses;
- 2.1.1.2. mõistab säästliku, ohutu ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi eeliseid;
- 2.1.1.3. teab, millest sõltub tee ja ratta vaheline haardumine;
- 2.1.1.4. tajub ja teab enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavaid nõrku külgi ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 2.1.1.5. on motiveeritud sõitma säästlikult, ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt.

2.1.2. Libedasõidu riskivältimise praktikum

Pärast koolitust õpilane:

- 2.1.2.1. teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;
- 2.1.2.2. mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;
- 2.1.2.3. mõistab, et libedal teel on pidurdusteekond palju pikem kui kuival asfaldil;
- 2.1.2.4. mõistab, et sõltuvalt ilmaoludest ja teekatete erinevusest on pidurdusteekonna pikkus erinev;
- 2.1.2.5. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega.

2.2 Sõiduõpe

2.2.1. Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine

Pärast koolitust õpilane:

- 2.2.1.1. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest;
- 2.2.1.2. on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

2.2.2. Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

2.2.2.1. omab realistlikku arusaama isiklikest, äkkolukorras toimetulekuks vajalikest oskustest ja võimalustest;

2.2.2.2. oskab äkkpidurdamist;

2.2.2.3. oskab kasutada takistusest ümberpõikamiseks vajalikke tehnikaid;

2.2.2.4. oskab valida vastavalt tee olukorrale ja -trajektoorile erinevaid pidurdamistehnikaid ja mõistab sõiduki juhitavust pidurdusprotsessi vältel;

2.2.2.5. mõistab, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ohutuse taastamiseks ette võtta on piiratud;

2.2.2.6. on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

III ÕPIVÄLJUNDITE SAAVUTAMISE KONTROLLIMINE. EKSAMINEERIMINE.

1. Õpiväljundite saavutamise kontrollimise üldised alused

Õpilase hindamisel arvestatakse, et saavutatud oleks selline õpiväljund mis lubaks tal, kui suurema ohu allika valdajal liikluses ohutult toime tulla. Õpilane peab mõistma, et oma võimaliku väärkäitumisega võib ta põhjustada ohuolukordi, millega võivad kaasneda kahjulikud tagajärjed.

Õpilase sõiduvilumus peab olema sellisel tasemel, et ta ei ohustaks liikluses teisi liiklejaid ja ennast.

Kontrollimisel arvestatakse kriteeriumina ka õpilase hoiakuid kaasliiklejatesse ja keskkonna säästlikkuse põhimõtteid.

Sõiduõppe teema läbimisel hinnatakse püstitatud õpieesmärgi saavutamist üleminemiseks järgmisesse teemasse. Vajadusel selgitatakse õpilasele temal esinevaid puuduseid teeliikluses ohutuks toimetulekuks ja võimaldatakse täiendavate sõidutundidega täiustada oma sõiduoskust.

Sõiduoskuse hindamisel ja enne õppesõidu alustamist liikluses, veendutakse õpilase võimes mootorsõidukit laitmatult juhtida. Sõiduoskust hinnatakse asjakohase vahekontrolli teostamisega.

Kursus lõpeb teooria- ja sõidueksamiga. Eksami tulemuste hindamisel arvestatakse, et õpilane vastaks mootorsõidukijuhi teadmiste ja oskuste ja käitumise liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele.

2. Õpiväljundite saavutamise kontrollimine liiklusteoreetiliste teadmiste osas (teooriaeksam)

Teooriaeksamil esitatakse õpilasele kirjalikus vormis 60 valikvastustega küsimust. Õpiväljund loetakse saavutatuks, kui õpilane annab vähemalt 56 küsimusele õige vastuse. Eksami tulemuste hindamisel arvestatakse, et õpilane vastaks mootorsõidukijuhi teadmiste ja oskuste ja käitumise liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele. Teooriaeksami kestus on 1 tund.

3. Õpiväljundite saavutamise kontrollimine praktilise sõiduoskuse osas

(sõidueksam) Sõidueksam viiakse läbi kahes järgus. Sõidueksami kestus on 1 tund.

3.1. Sõidueksami esimene järk

3.1.1. Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast

Eksamineeritav peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded: Juhistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks; tahavaatepeeglite, turvavööde ning vajaduse korral peatugede kohandamine; Kontrollimine, et uksed oleksid suletud; Rehvide, rooliseadme, piduri, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku), tulede, helkurite, suunatud tuled ja helisignaalseadme pisteline kontroll.

Sõidueksami sooritamise eelduseks onksamineeritava oskus viia iseseisvalt läbi eksamisõiduki ohutuse kontroll liiklusohutuse printsiipidest lähtudes. Enne sõidueksami algust peabksamineeritav näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks ning et ta oskab kontrollida ja hinnata sõiduki tulede, rataste ja nende rehvide, pidurite, turvavarustuse või turvaseadmete, tuuleklaasi ja selle puhastussüsteemide, auto kütte- ja ventilatsiooniseadmete, tahavaatepeeglite ning istetasendi vastavust nõuetele.

3.1.2. Sõidueksami esimese järgu ülesanded

Õpilase oskusi kontrollitakse vähese liiklusega tänaval. Eksamineeritav peab oskama väikesel kiirusel valitseda autot ja sooritada järgmisi manöövreid:

- Piiratud alal tagasipööramine
- Tagurdamine otsesuunas (võib kurvi mööda) Parkimine manöövriga
- Parkimine rööpselt

Sõidueksami esimeses järgus nõutavate harjutuste tegemiseks on kuni 10 minutit.

Sõidueksam loetakse mittesooritatuks, kuiksamineeritav tekitab mis tahes harjutuse sooritamise käigus liiklusohutliku olukorra, ohustab inimest või sõidukit. Sõidueksam loetakse mittesooritatuks ka juhul, kuiksamineeritav oma tegevuse käigus teeb hindamisel arvestatava vea, ebapiisava ettevalmistuse tõttu ei oska või ei ole võimeline harjutust kirjeldatud viisil sooritama või ei soorita harjutusi selleks ettenähtud aja jooksul.

Juhul kui sõidueksami esimese järgu ülesanded toimuvad sõidueksami teises järgus, siis harjutuse hindamisel lähtubksamineerija sõidueksami hindamise üldistest alustest.

Sõidueksam loetakse mittesooritatuks juhul, kuiksamineeritav oma tegevuse käigus teeb hindamisel arvestatava vea või ei soorita harjutusi selleks ettenähtud aja jooksul.

3.2. Sõidueksami teine järk

3.2.1. Sõidueksamil kontrollitavad oskused ja käitumine

Sõidueksami sooritamiseks peabksamineeritav omama ja eksamil tõendama järgnevaid oskusi:

- sõiduki käsitlemise oskus:
  - turvavöö, tahavaatepeeglite, peatugede ning juhiistme õige kohandamine ja kasutamine;
  - tulede ja muude seadmete õiget kasutus; piduri, käigukasti, gaasi- ja pidurdussüsteemide (sealhulgas kolmanda pidurisüsteemi, kui see on olemas), rooliseadme õige kasutus;
  - sõiduki valitsemine mitmesugustes olukordades ja eri kiirustel;
  - kindel teelpüsimine, võttes arvesse sõiduki massi, mõõtmeid ja omadusi;

- automaatsed liigutused sõiduki juhtimisel ja käsitlemisel;
  - sõiduki sujuv juhtimine erinevatel kiirustel ja erinevates ilmaoludes;
  - sõidusujuvus nii sõidu alustamisel, aeglustamisel kui ka seismajäämisel (õigeaegne aeglustamine, pidurdamine või peatumine vastavalt asjaoludele);
  - ökonoomne ja keskkonnasäästlik sõidustiil, võttes arvesse mootori pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist.
- ohutunnetus:
    - enda ja kaasliiklejate ohutuse tagamine ning juhi vastutustunne;
    - tähelepanelikkus;
    - ettenägelikkus, sealhulgas kaasliiklejate tegevuse varajane etteaimamine;
    - õige (olukorrale vastav) sõidukiiruse valik (lubatud sõidukiiruse järgimine, kiiruse kohandamine vastavalt ilmastiku- ja liiklusoludele, ja kui see on kohane, siis kuni riigisisese piirkiiruseni sellise kiirusega sõitmine), et oleks võimalik peatuda nähtaval vabal teelõigul, kiiruse kohandamine vastavalt samalaadsete liiklejate kiirusele.
  - liikluses iseseisev toimetulek:
    - liiklusreeglite rakendamine praktikas;
    - teeandmise kohustus ja sõidueesõigus (sõidueesõigus ristmikel, raudteetülesõidukohal, trammi- ja bussipeatuses, ülekäigurajal, teeandmine muudel puhkudel (nt suunamuutmisel, sõiduraja vahetamisel, erimanöövritel), möödasõit (kui võimalik), mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane));
    - sõiduteel paiknemise oskus (sõiduki liigi ja omadustega sobiv õige asukoht teel, sõidurajal, ristmikel, kurvis, asukohta ennetav sõitmine, ümberreastumine);
    - fooride, liiklusmärkide ja teemärgiste järgimise oskus (õige käitumine foori ees, liiklusreguleerijate korralduste täitmine, liiklusmärkide (keelu- ja kohustusmärkide) õige järgimine, teekattemärgiste õige järgimine);
    - liikluse jälgimise (lugemise) ning liiklusolude situatsioonide tõlgendamise oskus (süsteemiline liikluse jälgimise oskus ning informatsiooni kogumine ning kaugel, keskmisel ja lähedal asuva liikluse ning olukordade märkamine, tähelepanelikkus teiste liiklejate suunamuutmise ning märguannete andmise suhtes, peeglite õige kasutamine);
    - oskus kohandada oma tegevust vastavalt liiklusolukorrale;
    - täpne ajastus otsuste ja tegevuste vastuvõtmisel (mitte liiga vara ja mitte liiga hilja);
    - koostöö ja suhtlemisoskus teiste liiklejatega (teiste liiklejatega arvestamine, piisava piki- ja külgahe hoidmine ees ja külgedel liikuvatest sõidukitest, piisava vahemaa hoidmine teistest liiklejatest, suunamärguanded ja muud märguanded);
    - sõidumarsruudi planeerimine ja iseseisev liikluses toimetulek;
    - riske ära tundev ja riske vältiv liiklemine, sealhulgas tähelepanelikkus vähekaitstud liiklejate suhtes.

3.3. Sõidueksami hindamine

3.3.1. Iga juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama juhiloa taotleja oskust käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses ohutult. Eksamineerija peab end kogu eksami vältel tundma turvaliselt. Juhul kui juhtimisel esineb vigu ja loomult ohtlikku käitumist, mis võivad ohustada eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid, katkestatakse eksam mittesooritatud tulemusega, olenemata sellest, kas eksamineerija peab sekkuma või mitte. Eksamineerijal on õigus otsustada, kas eksam viia lõpuni või katkestada vastavalt eksamineeritava oskustele ja käitumisele.

3.3.2. Hindamise käigus pöörab eksamineerija erilist tähelepanu sellele, kas eksamineeritav ilmutab

kaalutletud ja teisi arvestavat juhtimiskäitumist. See peab peegeldama üldist reeglipärast ja ohutut sõiduki juhtimisstiili. Eksamineerija võtab seda eksamineeritavast üldise ettekujutuse saamisel arvesse. Siia kuulub ka kohanduv ja kindel juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti vähekaitstud) liiklejatega arvestamine ning ettenägelikkus.

Sõidueksami tulemus antakse eristava skaala alusel järgmiselt:

„**arvestatud**“ – eksamineeritav on saavutanud kvalifikatsiooninõuded tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine. Eksam on sooritatud;
„**mittearvestatud**“ – eksamineeritav ei ole saavutanud kvalifikatsiooninõudeid piisaval tasemel. Tüüpolukordades esineb teadmiste ja oskuste kasutamine piiratud viisidel ning avalduvad puudujäägid, mis osutuvad takistuseks lubamaks iseseisva sõidukijuhina liiklusesse. Eksam on mittesooritatud.

Eksami käigus tehtud vead, hinnangud ja otsuse sõidueksami sooritamise või mittesooritamise kohta kannab eksami läbiviija õpilase õpingukaardile.

IV KOOLITUSKURSUSE LÕPETAMISE TINGIMUSED

Koolituskursuse lõpetamise tingimuseks on õppekava läbimine täies mahus ja alljärgnevate õpiväljundite saavutamine.

Õpilane peab:

1. Teadma liiklusreegleid;
2. Oskama jälgida liiklust;
3. Oskama teha optimaalseid otsuseid;
4. Oskama valitseda mootorsõidukit;
5. Oskama näha ja ennetada ohte;
6. Oskama tegutseda riske vältides.

Õpilasel peab olema :

1. Läbitud teooriakursus täies mahus;
2. Läbitud sõidutunde vähemalt seadusega ette nähtud mahus;
3. Läbitud esmaabikoolitus;
4. Läbitud pimedaja libedasõidu koolitus;
5. Sooritatud teooriaeksam;
6. Sooritatud sõidueksam.

Lõpetamise dokument

Koolituskursuse lõpetamisel väljastatakse õpilasele koolituskursuse tunnistus.

LISA 1

Autom Tallinna Autokool OÜ B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi koolituse õppekava juurde

Õppetöös kasutatavate metoodiliste ja audiovisuaalsete õppevahendite

ning tarvikute loetelu:

1. Slaidiprogramm vastavalt õppekavale
2. Arvuti (slaidiprogrammi esitamiseks ja õppematerjali visualiseerimiseks)
3. Ekraan
4. Magnettahvel või kirjutustahvel koos vastavate kirjutusvahenditega
5. Paber, kirjutusvahendid
6. Õppekirjandus
  - Liiklusseadus
    - Liiklusmärkide ja teemärgiste tähendused ning nõuded fooridele Liikluskindlustuse seadus
    - Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad
    - Liiklusülesanded (Reedik Niilus)
    - Ringle õigesti (Reedik Niilus)
    - Õppesõit platsil. Iseõppija ABC (Reedik Niilus)
    - Õppesõit tänavatel ja teedel (Reedik Niilus)
  - Liiklustestid (EAKL)
7. Lisaks eeltoodutele järgnevad õppevahendid (visualiseeritult):

Nr	Õpetatav teema
1.	Liiklusmärgid (kaasa arvatud teekattemärgistus) ja muud liikluskorraldusvahendid
2.	Foorid
3.	Reguleerija märguanded
4.	Jalakäijate ülekäigurada, jalgrattatee
5.	Sõidu eesõigus
6.	Möödasõit, möödumine, sõiduradade kasutamine, pöörded, tagurdamine, parkimine, peatumine, aeglustus- ja kiirendusrada
7.	Hädapeatunud sõidukite tähistamine
8.	Liiklusõnnetuskoha tähistamine
9.	Käitumine liiklusõnnetuse korral
10.	Käitumine vähese liiklusega piirkondades (elamurajoonides)
11.	Käitumine ühissõidukite suhtes ja nende peatustes
12.	Käitumine kiirteel ja maanteel
13.	Käitumine raudteeülesõidukohal
14.	Suurimad lubatud sõidukiirused
15.	Veoste vedu
16.	Turvavarustus lastele

17.	Käitumine peatumisel
18.	Libe tee (kiilasjäät, vesiliug, määrdunud sõidutee)
19.	Teel püsimine erinevate teekatete puhul (haardumine)
20.	Liiklus tänapäeval
21.	Jõuülekanne üldehitus ja tööpõhimõte
22.	Ettenähtud valgustusseadmed ja nende kasutamine
23.	Pidurid, nende üldehitus (kahesüsteemne pidurdusseade, pidurivõimendi, mitteblokeeruvad pidurid (ABS), sõidupidur, seisupidur)
24.	Trummelpiduriga hüdrauliline pidur, ketaspidur ja seisupidur
25.	Rooli üldehitus (roolimehhanismi, rooliajami ja roolivõimendi tööpõhimõte)
26.	Neljataktiline ottomootor (võib asendada ka töötava mudeliga)
27.	Diiselmootor
28.	Katalüüsmuundur
29.	Sidur (võib asendada ka töötava mudeliga)
30.	Käigukast (võib asendada ka töötava mudeliga)
31.	Amortisaator
32.	Sõiduki ohutuse kontroll enne sõidu alustamist
33.	Veljed, rehvid, rehvide kulumine, kahjustused
34.	Mootorsõidukite kategooriad
35.	Sõidukite, autorongide ning veose mõõtmed ja massid
36.	Juhi sõidu- ja puhkeaeg
37.	Ohutuled
38.	Ohukolmnurk
39.	Parkimiskell
40.	Tõkiskingad
41.	Esmaabi apteek
42.	Tulekustuti

LISA 2

Autom Tallinna Autokool OÜ
B-kategooria ja B1-alamkategooria
mootorsõidukijuhi koolituse õppekava juurde

Psühholoogilise nõustamise kallakuga aktiivõppe autojuhikoolituse õppekava temaatika

1. Juhi enesehinnang, impulsiivne käitumine ja selle teadvustamine, psühholoogilise tagasiside saamine, enda käitumise teadlik jälgimine ja riskeeriva käitumise vältimine.
2. Joove ja väsimus. Kõrvalised tegevused ja nende mõju juhile ning sellest tulenevad ohud. Juhi valmisolek sõiduks. Valikute tegemine ja alternatiivid. Kaassõitjate suhtumine ja käitumine. Oma seisundi hindamine ja võimalused adekvaatseks tagasisideks.
3. Sõidumarsruudi valik ja aja planeerimine. Keeruliste olude ja situatsioonide vältimine vähese kogemuse juures. Alternatiivsed variandid auto juhtimisele ning soovitused aja ja teekonna valikul. Ohutu sõidukiiruse valik ja riskeeriva käitumise vältimine. Kaaslaste negatiivsetest mõjutustest ja võimekuse näitamisest hoidumine. Kannatlikkus ja püsivus maanteesõidul pingelise liikluse tingimustes.
4. Sõidutehniliste võtete kirjeldamisel ja õpetamisel lähtutakse punktides 1–3 toodust.